

II KONGRES ZAGRANICZNYCH BADACZY DZIEJÓW POLSKI

POLSKA W EUROPIE ŚRODKOWEJ

Kraków, 13–15 września 2012

PROGRAM

12 września 2012

godz. 15:00-18:00

Panel dyskusyjny

Społeczność żydowska w Polsce po Holokauście

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Średnia A

Moderatorka: Edyta Gawron

Sesja poświęcona historii Żydów polskich po Holokauście obejmie pierwsze dziesięciolecie po zakończeniu II wojny światowej. Za datę zamykającą okres bezpośrednich następstw Zagłady i prób odbudowy oraz utrzymania różnych form życia żydowskiego w powojennej Polsce przyjęto rok 1969, czyli czas emigracji „po-marcowej”. Celem sesji jest podsumowanie badań w tym zakresie, prowadzonych zarówno w Polsce jak i za granicą, oraz ich konfrontacja z szerszym tłem powojennej historii Żydów w krajach Europy Środkowo-Wschodniej.

Punktem wyjścia do dyskusji będzie prezentacja efektów projektu „Następstwa Zagłady Żydów. Polska 1944-2010” i indywidualne badania, a także doświadczenia uczestników sesji. Zwieńczeniem dyskusji będą refleksje historyka i zarazem świadka oraz uczestnika wydarzeń omawianego okresu.

Uczestnicy:

Prezentacja wyników projektu „Następstwa Zagłady Żydów. Polska 1944-2010” (publikacja Wydawnictwa UMCS w Lublinie, 2010)

Anna Cichopek-Gajraj (Phoenix)

Jan T. Gross (Nowy Jork)

Anat Plotzker (Haifa)

Shimon Redlich (Beer Szewa)

Jean-Charles Szurek (Nanterre)

Klub: Średniowiecze

Panteon świętych patronów: Polska i jej sąsiedzi w średniowieczu

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Mała A

Moderatorzy: Zdzisław Noga, Krzysztof Ożóg

Sesja będzie poświęcona czterem świętym patronom Polski: Wojciechowi, Wacławowi, Stanisławowi i Jadwidze Śląskiej, których otaczano kultem w Europie Środkowej. Zostaną zaprezentowane referaty badaczy z Budapesztu,

Marburga i Pragi na temat genezy i rozwoju kultu wspomnianych świętych, form jego popularyzacji oraz różnorodnych treści religijnych, ideowych, politycznych i symbolicznych z nim związanych.

Dyskusja towarzysząca referatom, do której zostaną zaproszeni także mediewiści krakowscy, będzie dotyczyć rozmaitych aspektów kultu świętych patronów, a przede wszystkim jego roli integrującej społeczeństwa środkowoeuropejskie oraz kulturotwórczej w dziedzinie historiografii, hagiografii, kaznodziejstwa, literatury, sztuki i liturgii. Umożliwi ona interdyscyplinarne spojrzenie na kult świętych patronów Polski w kraju i poza jego granicami oraz będzie znakomitą okazją do wymiany doświadczeń badawczych w gronie historyków środkowoeuropejskich.

Uczestnicy:

Stanislava Kuzmová (Budapeszt), *Średniowieczny kult św. Stanisława w Polsce i Europie Środkowej*

Petr Kubín (Praga), *Středověký kult sv. Vojtěcha v Polsku, Čechách a v sousedních zemích*

Jan Kalivoda (Praga), *Středověký kult sv. Václava v Čechách, Polsku a v sousedních zemích*

Winfried Irgang (Marburg), *Sancta Adwigis ... mulier fortis ... e stripe generosa – Aspekte der Hedwigsverehrung im Mittelalter*

Do dyskusji nad referatami zostaną zaproszeni następujący mediewiści ze środowiska krakowskiego: Waldemar Bukowski, Wojciech Drelicharz, Lidia Korczak, Marek D. Kowalski, Andrzej Marzec, Wojciech Mischke, Zenon Piech, Krzysztof Polek, Piotr Rabiej, Jerzy Rajman, Stanisław A. Sroka, Krzysztof Stopka, Marcin Starzyński, Wiktor Szymborski, Marek Walczak, Anna Waśko, Dagmara Wójcik-Zega, Anna Zajchowska, Maciej Zdanek.

Klub: Nowożytność

Wielokulturowość Rzeczypospolitej XVI-XVIII w. – państwo i ludzie

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Mała B

Moderatorzy: Jakub Basista, Bożena Popiołek, Jarosław Stolicki

W ramach panelu nowożytnego zostanie podjęta dyskusja nad kwestią wielokulturowości Rzeczypospolitej, przy czym przyjęte rozumienie kultury będzie obejmowało zarówno tradycje, obyczaje, twórczość artystyczną, wzorce osobowe, jak i kulturowy wymiar życia politycznego (tradycje sejmikowe, kształtowanie się demokracji, tolerancję wyznaniową). Szczególna uwaga zostanie poświęcona ocenie tych elementów kultury, które złożyły się na dorobek cywilizacyjny Rzeczypospolitej tego okresu, zbudowany w oparciu o wartości takie jak demokracja, tolerancja czy synkretyzm kulturowy, lecz

mający także swą ciemną stronę (ksenofobia, izolacja kulturowa, negatywne wzorce ustrojowe). W ramach tego problemu zostaną przedyskutowane następujące zagadnienia:

- Kultura polityczna i prawna Rzeczypospolitej XVI-XVIII w. – wzór czy antywzór ustrojowy?
- Tradycje sejmikowe dawnej Rzeczypospolitej – ideał demokracji czy bezdroża państwowości?
- Wielość narodów i wyznań – tolerancja czy przymus?
- Kultura polska, kultura szlachecka – izolacja czy synkretyzm kulturowy?
- Wzorce i modele osobowe – u podstaw wspólnej mentalności.
- Inny, obcy, wróg - postrzeganie obcości i swojskości w wielokulturowym państwie.

Uczestnicy:

Jurate Kiaupiene (Wilno)

Vitaliy Mykhaylovskiy (Kijów)

Andrej Radaman (Mińsk)

Hans-Jürgen Bömelburg (Gießen)

Cristian Bobicescu (Bukareszt)

Klub: Wiek XIX

Oblicza dziewiętnastowiecznej modernizacji: Polska i jej sąsiedzi. Studium przypadków

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Seminaryjna

Moderatorzy: Tomasz Gąsowski, Kazimierz Karolczak

Dziewiętnaste stulecie wzbudziło w części elit krajów Europy Środkowo-Wschodniej poczucie narastającego zapóźnienia cywilizacyjnego. Uprzemysłowiony i zurbanizowany zachód kontynentu zdawał się coraz bardziej oddalać od rolniczego i wiejskiego wschodu. Sytuacja ta mogła prowadzić do trwałej degradacji tego obszaru do pozycji słabego rynku zbytu, źródła taniej siły roboczej oraz zasobów mobilizacyjnych na wypadek wojny dla silniejszych sąsiadów. Zaczęły się pojawiać pomysły zmierzające do przełamania tej sytuacji, a wraz z nimi wywiązała się debata dotycząca kierunku zmian. Niektóre pomysły wdrażano w życie. Działo się to w różnym czasie, tempie i skali, przyjmowano odmienne priorytety, kładąc nacisk na rozmaite obszary życia społecznego (gospodarka, kultura, edukacja). Zmiany te w różnorodnym stopniu odcisnęły się na życiu wsi i miast, znalazły odbicie w nowych instytucjach ustrojowych, politycznych i obywatelskich oraz nowych formach religijności; objęły edukację, naukę, ideologię, obyczajowość i mentalność. Zaczęła się kształtować

nowoczesna tożsamość narodowa w społeczeństwach przyjmujących postać, którą ostrożnie można nazwać postfeudalną.

Jak przebiegał ten proces, jakie dziedziny życia zbiorowego objął i w jakiej kolejności, jakie wreszcie przyniósł efekty – oto problemy, o których będą dyskutować uczestnicy spotkania.

Uczestnicy:

Olga Gorbaczowa (Mińsk), *Pamiętnikarstwo na ziemiach białorusko-litewskich w tradycji kulturowej XIX w.*

Makoto Hayasaka (Tokio), *Przemiany świadomości państwowej Polaków XIX w.*

Marian Mudryj (Lwów), *Ukraińskie społeczeństwo w XIX w.: więzi tradycyjne a wyzwania nowoczesności*

Miloš Řezník (Chemnitz), *Polski i czeski ruch narodowy w XIX w. – typowy a nietypowy model dla Europy Środkowowschodniej?*

Darius Staliunas (Wilno), *Rząd rosyjski a Polacy na Litwie: asymilacja, akulturacja, integracja, segregacja*

Patrice Dabrowski (Cambridge), *Zapoznane modernizacje: Przyczynek do typologii uzdrowisk Karpat Wschodnich przed I. wojną światową*

Klub: Wiek XX

Polskie doświadczenia totalitaryzmów XX w. na tle doznań innych narodów środkowoeuropejskich – wspólnota i unikatowość doświadczeń

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Konferencyjna

Moderatorzy: Wojciech Rojek, Piotr Trojański

Podczas sesji zostanie podjęta próba porównania doświadczeń dwóch XX-wiecznych totalitaryzmów: nazistowskiego i sowieckiego, które stały się udziałem Polaków oraz przedstawicieli innych narodów środkowoeuropejskich. Prezentacja wyników badań nad tym tematem stanie się punktem wyjścia do rozważenia kwestii, jak daleko sięga unikatowy charakter Europy Środkowej, gdzie zaś leżą różnice pomiędzy przynależącymi do tego obszaru wspólnotami. Sesja będzie miała charakter dyskusji panelowej. Dyskutanci zostaną poproszeni o ustosunkowanie się do następujących zagadnień szczegółowych:

- Cechy specyficzne rozwoju sytuacji w poszczególnych krajach;
- Postrzeganie krajów sąsiednich i bloku jako całości;
- Stosunek do rozliczeń z przeszłością;
- Konsekwencje totalitaryzmów dla współczesnej sytuacji: politycznej, społecznej i gospodarczej;
- Osobiste doświadczenie totalitaryzmów.

Uczestnicy:

Bruno Drweski (Paryż)

Ion Constantin (Bukareszt)

Jiří Fridl (Praga)

Gienadij Matwiejew (Moskwa)

Miklós Mitrovits (Budapeszt)

Endre Varga (Budapeszt)

Spotkanie ze „świadkami historii”: Obce – swoje. Narracja od wewnątrz – Białoruś

Miejsce obrad: Międzynarodowe Centrum Kultury, Rynek Główny 25, Sala panoramiczna
Godz.: 16:00-17:30

Wspólna inicjatywa Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie oraz Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie

Język: polski (ewentualnie tłumaczenie symultaniczne w jęz. rosyjskim)

Moderatorzy: Beata Nykiel (IDE MCK), Robert Traba (CBH Berlin)

Spotkanie ze „świadkami historii” z Białorusi jest wspólną inicjatywą Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie oraz Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie, zamierzoną jako swoiste wprowadzenie do tematyki, jaka zostanie poruszona w MCK w dniu następnym podczas sesji „Dziedzictwo i pamięć”, a zarazem jej dopełnienie. Zaproszeni przez organizatorów goście to niezwykle osobowości, które cechuje silna identyfikacja z miejscem (Grodno, Zaosie, Wołczyn) oraz miłość do historii. Ich pasja, ogromna wiedza praktyczna, jak również zakorzenienie w kulturach pogranicza decydują o tym, że z punktu widzenia historii akademickiej stanowią nieocenione źródło inspiracji i wiedzy.

Rozmowa skupiona wokół historii wzajemnych oddziaływań społeczności wymienionych miast ma stanowić przyczynek do dyskusji nad funkcjonowaniem historii w przestrzeni publicznej, zwłaszcza w kontekście wspólnego dziedzictwa i pamięci.

Spotkaniu będzie towarzyszyć prezentacja kwartalnika MCK „Herito” poświęconego dziedzictwu kulturowemu oraz aktualnej oferty wydawniczej MCK z zakresu tematyki wschodniej (m.in. seria „Kościoły i klasztory na dawnych kresach Rzeczypospolitej”).

Uczestnicy:

ks. kanonik Jan Wasilewski, proboszcz w Kamieńcu Lit., Wysokiem Lit.

i Wołczynie (Wysokie Lit., Wołczyn)

Anatolij Jewmienkow, dyrektor Muzeum-Folwarku Mickiewiczów w Zaosiu (Zaosie)

Józef Porzecki, historyk, wieloletni wiceprezes Związku Polaków na Białorusi (Grodno)

Forum Doktoranckie przy Drugim Kongresie Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski

Z warsztatu historii transnarodowej: Metodologiczne aspekty aktualnych paradygmatów badania historycznego

11-13 września 2012

Uniwersytet Jagielloński,
Instytut Historii
Ul. Gołębia 13
Sala 210
Kraków

11 września

Przyjazd uczestników

18.00 Wykład wprowadzający: dr Katrin Steffen (Lüneburg)
O pisaniu transnarodowej historii: wyzwania i możliwości praktyki badawczej.

12 września

9.00-9.30

Iwona Dadej (Berlin): Uniwersytet Jagielloński i jego akademickie transnarodowe powiązania w XIX i XX wieku. Szkic do tematu.

9.30-10.30

Sabrina Lausen (Paderborn): Studenci i korporacje akademickie jako osoby działające w transnarodowej historii polsko-niemieckiej w XIX i XX wieku.

10.30-11.30

Václav Smidrkal (Praga): In quest of transnational history of socialist militaries.

11.30-12.00 Przerwa na kawę

12.00-13.00

Christie Miedema (Amsterdam): The transnationality of West-German and Dutch solidarity with Solidarność.

13.00-13.30

Bernhard Struck (St. Andrews): Komentarz

13.30-14.30 Przerwa na obiad

14.30-15.30

Mila Oiva (Turku): Interpreting Polish Marketing Practices from Transnational Perspective.

15.30-16.30

Katharina Kreuder-Sonnen (Giessen): Mikroby w podróży: O konceptualizacji założeń transferu wiedzy między Berlinem a Warszawą w oparciu o teorie Actor-Network.

16.30-17.00 Przerwa na kawę

17.00-18.00

Sarah Czerney (Weimar): Historical museums in Poland and Germany as a medium for writing (transnational?) history.

18.00-18.30

Katrin Steffen: Komentarz

19.00 Katarina Kreuder-Sonnen / Iwona Dadej: Podsumowanie obrad

13 września (opcjonalnie)

15.00 spotkanie w redakcji Polskiego Słownika Biograficznego z redaktorką, dr Agnieszką Biedrzycką.

Kontakt do organizatorek Forum:

Iwona Dadej: iwona.dadej@web.de

Katharina Kreuder-Sonnen: Katharina.Kreuder-Sonnen@gcsc.uni-giessen.de

13 września 2012

Godz. 8:30

Otwarcie Targów Książki

Uroczysta inauguracja obrad Kongresu

Miejsce: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Duża A

Godz. 9:00-14:00

Wręczenie Nagrody „Pro Historia Polonorum”

Wręczenie dyplomów członkostwa zagranicznego Polskiego Towarzystwa Historycznego przez prezesa PTH Krzysztofa Mikulskiego.

Wykład inauguracyjny

Jan Borkowski (Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej), *Polska i Europa Środkowa w kształtowaniu wspólnej tożsamości europejskiej*

Debata

Historyk w przestrzeni publicznej

Moderatorzy: Andrzej Chwalba, Krzysztof Zamorski

Debata inauguracyjna Kongres będzie poświęcona miejscu, jakie historia zajmuje w życiu publicznym wybranych krajów świata. Prowadzący debatę profesorowie zwrócą się do zaproszonych historyków, socjologów i kulturoznawców z pytaniami o zjawisko polityki historycznej, udział historyków w kreowaniu pamięci historycznej i staraniach o zachowanie dziedzictwa narodowego, ale też o udział historii w bieżącym życiu społeczeństw. Zostanie także poruszony problem coraz częściej zdarzających się w Polsce ingerencji wymiaru sprawiedliwości w pracę historyka poprzez ferowanie wyroków dotyczących interpretacji przeszłości.

Uczestnicy:

Byung Kwon Cheong (Korea Południowa)

Idesbald Goddeeris (Belgia)

Satoshi Koyama (Japonia)

Georges Mink (Francja)

Michael G. Müller (Niemcy)

Mykoła Riabczuk (Ukraina)

Aleksiej Vasiljew (Rosja)

13 września 2012

godz. 15:00-19:00

Sesja

Co to jest Europa Środkowa? Studium pojęcia

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Moderatorzy: Andrzej Essen, Irena Stawowy-Kawka

Koordynatorka: Joanna Janus

Podczas sesji zostaną wskazane i przedyskutowane elementy składające się na pojęcie Europy Środkowej, używane w XX-wiecznej historiografii i publicystyce politycznej zarówno na obszarze „między Niemcami a Rosją”, jak i w Europie Zachodniej, w Rosji, na Bałkanach i w Stanach Zjednoczonych.

Referaty będą dotyczyły różnych kontekstów i znaczeń, w jakich używano tego pojęcia. Zostaną przedstawione międzywojenne dyskusje na ten temat, zogniskowane wokół publikacji czeskiego historyka Jaroslava Bidlo, jak i późniejsze propozycje Oskara Haleckiego i Jenő Sűcsa. Uczestnicy sesji podejmą także kwestię funkcjonowania pojęcia Europy Środkowej w polityce międzynarodowej okresu międzywojennego i po II wojnie światowej. Przedstawienie różnych stanowisk historiografii zachodnioeuropejskiej i amerykańskiej pozwoli zadać pytanie o to, co wpłynęło na określenie terytorium między Niemcami a Rosją terminem „Europa Środkowa”.

I. Kształtowanie się pojęcia Europy Środkowej, w aspekcie geograficznym, ekonomicznym i historyczno-politycznym od końca XIX i w XX w., w ujęciu wieloaspektowym (historia, gospodarka, struktura społeczna i polityczna, religie, narody, granice) (problem podstawowy)

Petr Prokš (Praga), *„Mitteleuropa”, „Zwischeneuropa” - niemieckie koncepcje Europy Środkowej*

János Simon (Budapeszt), *New interpretation of Central Europe concept on the basis of Jenő Szűcs' work*

Jiří Vykoukal (Praga), *Koncepcje „Europy Środkowej” z końca XX wieku: Györgi Konrád, Milan Kundera, Timothy Garton Ash, Piotr S. Wandycz, Norman Davies*

II. Pojęcie Europy Środkowej - spojrzenie z zewnątrz

Europa Środkowa z perspektywy Moskwy i Paryża

Aleksander W. Lipatow (Moskwa), *Pojęcie Europy Środkowej w historiografii i politologii rosyjskiej i sowieckiej w XX wieku*

Isabelle Davion (Paryż), *The concept of Central Europe in French historiography and political science in 20th century*

Europa Środkowa z perspektywy bałkańskiej

Gabriela Gavril-Antonesei (Jassy), *Pojęcie Europy Środkowej w historiografii i politologii rumuńskiej w XX wieku*

Europa Środkowa widziana zza Atlantyku

Igor Lukes (Boston), *Central Europe – European region seen overseas. The concept of Central Europe in historiography and American political science*

Klub dziennikarza

Czy Europa Środkowa istnieje i kto się do niej przyznaje?

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Duża B

Moderator: Janusz Majcherek

Debata z udziałem czołowych publicystów z Niemiec, Austrii, Czech, Węgier i Ukrainy pracujących w Polsce jako korespondenci lub współpracownicy tamtejszych mediów. Celem spotkania jest przedstawienie i przedyskutowanie kwestii poczucia przynależności do wspólnoty kulturowo-historycznej zwanej Europą Środkową w społeczeństwach reprezentowanych krajów, a na tej podstawie ustalenie czy takie poczucie jest wystarczająco silne by tworzyć więź polityczną, wspólnotę interesów czy wspólną tożsamość. Dobór uczestników panelu odzwierciedla założenie co do geograficzno-politycznego zakresu Europy Środkowej i ma służyć sprawdzeniu trafności tego założenia.

Uczestnicy:

Gabriele Lesser (Niemcy)

Miroslav Karas (Czechy)

Florian Kellermann (Austria)

Peter Kovacs (Węgry)

Maria Rogińska (Ukraina)

Sesja

Dzieje Polski w zagranicznych podręcznikach do nauczania historii

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Średnia A

Moderator: Adam Suchoński

Pomimo wielu zmian w procesie kształcenia podręcznik pozostaje wiodącym środkiem służącym nauczaniu i uczeniu się historii. Z aktualnych badań wynika, że obraz przeszłości wyniesiony z edukacji szkolnej przekłada się na postrzeganie krajów i wspólnot narodowych. Mając to na uwadze, uczestnicy sesji zaprezentują obraz przeszłości Polski wyłaniający się z kart wybranych zagranicznych podręczników historii znajdujących się obecnie w obiegu dydaktycznym.

Zastanawiając się nad wyborem krajów, których podręczniki należałoby uwzględnić, organizatorzy wzięli pod uwagę zalecenie Międzynarodowego

Stowarzyszenia Dydaktyków Historii, by po dziejach narodowych eksponować przeszłość sąsiadów, a zwłaszcza stosunki bilateralne.

W referatach szczególna uwaga zostanie poświęcona dziejom politycznym, szeroko rozumianym dziejom kultury i sylwetkom postaci istotnych dla biegu historii, a także sposobom prezentowania problematyki, która budzi kontrowersje we współczesnej historiografii.

Uczestnicy:

Thomas Strobel (Braunschweig), *Dzieje Polski na kartach wybranych niemieckich podręczników do nauczania historii*

František Čapka (Brno), *Przeszłość Polski w czeskich podręcznikach do nauczania historii*

Jaroslav Vaculík (Brno), *Przeszłość Polski w czeskich podręcznikach do nauczania historii*

Rastislav Kožiak (Bańska Bystrzyca), *Historia Polski w podręcznikach słowackich*

Tadeusz Gawin (Grodno/Białystok), *Przeszłość Polski w białoruskich podręcznikach do nauczania historii*

Rimantas Miknys (Wilno), *Stosunki polsko-litewskie na kartach podręczników do nauczania historii*

Klub: Starożytność

Ludy germańskie w Europie Środkowej. Badania historyczne i archeologiczne. Przekaz i tradycja w późniejszych czasach (Germanische Völker in Mitteleuropa. Historische und archäologische Forschung, spätere Überlieferung)

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Mała A

Moderatorzy: Maciej Salamon, Marek Wilczyński

Zagadnienie obecności plemion germańskich na terenach Europy Środkowej w okresie prehistorycznym budzi coraz większe zainteresowanie historyków i archeologów, a także zyskuje na popularności w szerokich kręgach pasjonatów i sympatyków historii. Chcemy zastanowić się, jakie znaczenie dla rozwoju kulturowego i gospodarczego obecnych ziem Polski i Europy Środkowej, jak też dla świadomości historycznej zamieszkujących je narodów miała dawna obecność plemion germańskich, które osiedlały się na tych terenach w kolejnych etapach swoich migracji, aż po okres Wielkiej Wędrówki Ludów.

Spotkanie rozpocznie się krótkimi wystąpieniami zaproszonych gości, podejmującymi następujące kwestie:

- Rozwój i stan badań nad Germanami w Europie Środkowej jako element badań nad Germanami w starożytności;
- Europa Środkowa w późnej fazie Wędrówki Ludów;

- Problem Germanów w świadomości i literaturze późniejszych pokoleń. Następnie przewidziano dyskusję nad miejscem i znaczeniem starożytnych Germanów w badaniach dziejów Polski i Europy Środkowej, jak też nad postrzeganiem tego zagadnienia w historiografii środkowoeuropejskiej w różnych fazach rozwoju tradycji i świadomości historycznej. Język referatów i dyskusji: niemiecki, angielski.

Uczestnicy:

Claus von Carnap-Bornheim (Schleswig)

Ulla Lund Hansen (Kopenhaga)

Piotr Kaczanowski (Kraków)

Jerzy Kolendo (Warszawa)

Michael Meyer (Berlin)

Walter Pohl (Wiedeń)

Jerzy Strzelczyk (Poznań)

Herwig Wolfram (Wiedeń)

Klub dyskusyjny

Peryferie historii? Mikrohistoria – gender – oral history

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Mała B

Spotkanie 1: **The state from below. Microhistory of the everydayness**

Moderatorka: Dobrochna Kałwa

Gość: Claudia Kraft (Siegen)

Tematem spotkania jest mikrohistoria, jako narzędzie badań nad relacjami między władzą i jednostką w przestrzeni codzienności. Przedmiotem wystąpienia i wspólnej dyskusji będzie pytanie o możliwości praktycznego wykorzystania propozycji metodologicznych i teoretycznej mikrohistorycznej perspektywy.

Sesja

Zwyczajny i świąteczny rytm codzienności małego miasta w Polsce. Perspektywa ciągłości i zmiany

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Seminaryjna

Moderatorzy: Jacek Chrobaczyński, Anna Zapalec

Zagadnienie, któremu będzie poświęcona niniejsza sesja, w metodologii historii

bywa opisywane w terminach mikrohistorii, „historii bliższej”, małej ojczyzny czy z niemieckiego *Heimat*. Wystąpienia referentów i uczestników panelu dyskusyjnego będą miały charakter interdyscyplinarny (psychologia społeczna, socjologia, antropologia, itd.), co pozwoli uchwycić dynamikę i społeczny wymiar zjawiska „małego miasta”, stanowiącego dominantę historycznego pejzażu Polski zarówno w średniowieczu, jak i w epoce nowożytnej oraz w XX wieku. Istotnym celem wystąpień będzie także uchwycenie fundamentalnego aspektu procesu historycznego, jakim jest kwestia ciągłości i zmiany.

Uczestnicy sesji, wywodzący się z różnych dyscyplin naukowych (historycy, socjologowie, literaturoznawcy), postarają się zaprezentować istotne elementy i wyróżniki własnej perspektywy spojrzenia na małe miasto, a także sformułują wnioski i postulaty badawcze.

Uczestnicy:

Jarosław Hrycak (Lwów) – udział w dyskusji

Grażyna Borkowska (Warszawa), *Literacki obraz prywatności i codzienności mieszkańców małego miasta w okresie zaborów*

Robert Pyrah (Oxford), *Theatre as a mirror of public and private life in interwar Lwow: tensions between Warsaw-centric national agendas and local concerns*

Sara Bender (Haifa), *Shtetl and the ghetto. Continuity and change in Jewish private life in the period of interwar and during II World War (small towns in the Kielce region)*

Wołodymyr Komar (Ivano-Frankivsk), *Codziennosc i prywatność w mieście Stanisławowie pod sowiecką i niemiecką okupacją*

Olga Linkiewicz (Warszawa), *Rzeczy zwykłe i sprawy codzienne. Społeczność małego miasta w świetle internetowych badań nad pamięcią o przeszłości*

Panel dyskusyjny po referatach (prowadzenie: Jacek Chrobaczyński i Anna Zapalec):

- Konteksty metodologiczne. Pytania badawcze
- Podstawa źródłowa
- Dylematy
- Socjologia i psychologia a warsztat badawczy historyka dziejów codzienności i prywatności
- Kontrowersje

Sesja

Żydzi polscy i relacje polsko-żydowskie we współczesnej historiografii

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Konferencyjna

Moderator: Michał T. Galas

W 1984 roku odbyła się w Oxfordzie pierwsza po II wojnie światowej konferencja z licznym udziałem polskich i żydowskich intelektualistów (Kraków reprezentowali na niej profesorowie Józef A. Gierowski i Jan Błoński oraz redaktor Jerzy Turowicz). Konferencja oxfordzka okazała się wydarzeniem przełomowym, dającym impuls do dalszych badań nad dziejami Żydów w Polsce i relacjami żydowsko-polskimi na przestrzeni wieków o zasięgu międzynarodowym. W jej następstwie wyłoniło się szereg inicjatyw, między innymi założono ośrodki akademickie specjalizujące się w tej problematyce na polskich i zagranicznych uniwersytetach oraz w ramach instytucji wspierających rozwój studiów polsko-żydowskich w Wielkiej Brytanii, USA i Izraelu. Inną ważną konsekwencją było powołanie rocznika „Polin. Studies in Polish Jewry”.

Panel będzie stanowił próbę podsumowania tego już ponad 25 letniego okresu rozwoju badań na dziejami Żydów polskich i relacji polsko-żydowskich w historiografiach narodowych. Jego uczestnikami będą wybitni naukowcy, w tym prekursorzy i uczestnicy wydarzeń sprzed 25 lat, oraz naukowcy młodego pokolenia reprezentujący kraje i instytucje przodujące w badaniach nad żydowskim dziedzictwem w Europie Środkowo-Wschodniej.

Uczestnicy:

Antony Polonsky (Waltham), *Pisząc historię Żydów w Polsce i Rosji*

Daniel Tollet (Paryż), *Bibliografia europejskich prac historycznych francuskojęzycznych (Francja, Belgia, Szwajcaria) dotyczących Żydów polskich (od roku 2000)*

Paweł Maciejko (Jerozolima), *Żydzi polscy w izraelskiej historiografii: wybrane aspekty*

Šarūnas Liekis (Kowno), *Historia żydowska i jej interpretacje w litewskiej historiografii: perspektywa porównawcza*

François Guesnet (Londyn), *Dorastanie? Pierwsze pokolenie piszących polsko-żydowską historię w powojennych Niemczech, 1968-2012*

Lyudmyla Sukhareva (Zaporoże), *Od Chmielnickiego do Petlury: Żydzi w historiografii ukraińskiej - kierunki badań*

Sejmik studencki (cz. I)

Obraz dziejów Polski w podręcznikach akademickich w krajach Europy Środkowej

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Duża A

Moderatorzy: Paweł Czernich, Łukasz Wiater

Częścią obrad Kongresu jest Sejmik Studencki, organizowany przez Koło Naukowe Historyków Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Studenckie Koło Naukowe Historyków Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Zaproszeni

referenci z różnych krajów Europy Środkowej będą starali się odpowiedzieć na pytania:

- czy podręczniki akademickie pokazują wpływ Polski na kształtowanie się polityki międzynarodowej na przestrzeni wieków?
- które zagadnienia związane z historią Polski są najbardziej interesujące dla studenta uczelni w Europie Środkowej?
- w jaki sposób podręczniki ukazują trudną historię Polski i jej sąsiadów?

Temat Sejmiku pozwala na zrezygnowanie ze sztywnych ram chronologicznych i skupienie się na dyskusji nad charakterem nauczania o historii Polski w oparciu o materiały zawarte w podręcznikach akademickich. Fakt, że poszczególne zagraniczne ośrodki naukowe różnie ukazują historię Polski w swoich podręcznikach, stworzy okazję do dyskusji na temat roli, jaką odgrywała Polska na przestrzeni dziejów.

Debata

Dziedzictwo i pamięć

Miejsce obrad: Międzynarodowe Centrum Kultury w Krakowie, sala konferencyjna „Pod Kruki”

Godz.: 15:00-19:00

Moderatorzy całości: Jacek Purchla, Robert Traba

Sesja poświęcona fenomenowi dziedzictwa i pamięci odbywająca się w ramach Kongresu jest wspólną inicjatywą Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie oraz Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie. Przedmiotem wystąpień i dyskusji będzie ewolucja pojęcia dziedzictwa kulturowego, konfrontacja transnarodowych miejsc pamięci z tradycją narodową, a także nowe perspektywy badania pamięci.

Na sesję złożą się dwa panele tematyczne, z których pierwszy poprowadzą koordynatorzy projektu „Polsko-niemieckie miejsca pamięci/ Deutsch-polnische Erinnerungsorte” Hans Henning Hahn i Robert Traba. W moderowanej przez Miloša Režnika dyskusji przedstawią oni efekty kilkuletnich wspólnych polsko-niemieckich badań oraz publikację podsumowującą cały projekt (8 tomów, 130 autorów). Drugi z paneli skupi się na analizie materialnych i niematerialnych nośników pamięci, tradycjach regionalnych, specyfice pamięci mniejszości narodowych, kulturowych i społecznych.

Organizowanej w siedzibie MCK sesji będzie towarzyszyć prezentacja aktualnej oferty MCK, a zwłaszcza programu stypendialnego MKiDN „Thesaurus Poloniae” oraz kwartalnika „Herito”.

Wprowadzenie (ok. 15 min.)

Jacek Purchla, Fenomen dziedzictwa

Wykład będzie dotyczył pojęcia dziedzictwa, jego ewolucji i aspektów, w tym zmian w postrzeganiu dziedzictwa materialnego i niematerialnego, filozofii ochrony dziedzictwa kulturowego oraz relacji między dziedzictwem a pamięcią.

Panel I

Narodowe miejsca pamięci w konfrontacji z transnarodową historią Europy

Debata wokół projektu „Polsko-niemieckie miejsca pamięci/Deutsch-polnische Erinnerungsorte”. Pożytki z badania bilateralnych kultur pamięci. Innowacyjność dla humanistyki czy niebezpieczeństwo hipostazowania historii?

Moderator: Miloš Režník (Chemnitz)

Uczestnicy: Hans Henning Hahn (Oldenburg), Robert Traba (Olsztyn/Berlin)

16:15-16:45 Przerwa kawowa (foyer na I p.)

Otwarcie wystawy *Viribus Unitis?* Polscy parlamentarzyści w Monarchii Habsburgów 1848-1918/ *Viribus Unitis?* Polnische Parlamentarier in der Habsburgermonarchie 1848-1918. Wystawa została przygotowana przez Stację Naukową PAN w Wiedniu.

Panel II

Dziedzictwo w perspektywie badań nad pamięcią

Materialne i niematerialne nośniki pamięci. Tradycje regionalne, pamięć mniejszości narodowych, kulturowych i społecznych.

Moderatorzy: Jacek Purchla (Kraków) i Robert Traba (Berlin/Olsztyn)

Uczestnicy:

Delphine Bechtel (Paryż)
Andrij Portnow (Kijów)
Csaba G. Kiss (Budapeszt)
Simona Škrabec (Barcelona)

Komentarz podsumowujący (ok. 15 min.)

Podczas trwania panelu będzie można nabyć książkę *Polsko-niemieckie miejsca pamięci/ Deutsch-polnische Erinnerungsorte* po promocyjnej cenie (zorganizowano w porozumieniu z wydawnictwem Scholar i Schoenning-Verlag).

Po okazaniu identyfikatora kongresowego do dyspozycji uczestników Kongresu będzie Biblioteka MCK, specjalizująca się w zakresie dziedzictwa kulturowego, historii sztuki oraz ochrony i zarządzania dziedzictwem, ze szczególnym uwzględnieniem regionu szeroko rozumianej Europy Środkowej.

Uczestnicy Kongresu będą mieli również okazję zapoznać się z dwiema wystawami prezentowanymi w ramach Międzynarodowego Triennale Grafiki Kraków 2012:

- retrospektywna wystawa prof. Witolda Skulicza, zmarłego w 2009 r. wieloletniego prezesa SMTG i dyrektora MTG (przygotowana we współpracy z krakowską ASP i Stowarzyszeniem MTG, prezentowana od 13 września 2012 w zabytkowych piwnicach MCK);
- wystawa Joanny Piech, laureatki MTG Kraków 2009 (organizowana przez MCK i Stowarzyszenie MTG, prezentowana w Galerii MCK od 15 września 2012).

Obie wystawy można zwiedzać w godz. 10:00–18:00.

MCK deklaruje również chęć zaprezentowania uczestnikom Kongresu koordynowanego przez nas, a adresowanego do zagranicznych badaczy dziejów i kultury Polski (w ujęciu historycznym Rzeczypospolitej Obojga Narodów) oraz Europy Środkowo-Wschodniej programu stypendialnego MKiDN „Thesaurus Poloniae”, jak również dedykowanego przeszłości, teraźniejszości i współczesności interdyscyplinarnie traktowanego dziedzictwa kulturowego Europy Środkowej kwartalnika „Herito”. Wydawnictwa MCK można będzie nabyć w naszej księgarni w siedzibie MCK (Galeria MCK, I p.) oraz na stoisku MCK w ramach Targów Książki Historycznej w Collegium Maximum UJ.

14 września 2012

godz. 9:00-13:00

Sesja

Jedzenie, tożsamość, kultura

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Duża A

Moderatorzy: Tadeusz Czekalski, Jarosław Dumanowski

Panel poświęcony historii wyżywienia rozumianej jako subdyscyplina badawcza, łącząca punkty widzenia i metodologię różnych nauk humanistycznych. Jego obecność podczas obrad Kongresu stanowi odpowiedź na fenomen zainteresowania tematyką wyżywienia w kulturze współczesnej, co nadaje nowy sens historycznej i humanistycznej refleksji nad jedzeniem, a zarazem wynika z dynamicznego rozwoju tego kierunku badań w Europie i Stanach Zjednoczonych.

Mimo dużej liczby publikacji i konferencji podejmujących ten temat, w polskich badaniach stanowi on nadal kwestię marginalną. Ujęcia historyczne ujmują problematykę wyżywienia jako część nieokreślonego „życia codziennego” bądź - rzadziej - nawiązują do modernistycznych programów z lat 70. XX w. ogłoszonych (i dawno zakończonych) na łamach „Annales”. Większość tych prób ignoruje rozwój badań nad wyżywieniem od lat 80. i 90. XX w., który doprowadził do powstania odrębnej subdyscypliny, opartej na metodach historycznych, ale odwołującej się do terminologii, wrażliwości i dyskusji etnologów, antropologów, historyków sztuki, literaturoznawców i socjologów.

Celem spotkania jest spojrzenie na dzieje wyżywienia w Polsce i w Europie Środkowej z punktu widzenia dorobku i metodologii współczesnej historiografii wyżywienia, zarysowanej pod koniec lat 90. XX w. na kartach wzorcowych syntez (jak pomnikowa *World Cambridge History of Food*) i rozwijanej w środowisku Europejskiego Instytutu Historii i Kultury Wyżywienia (IEHCA) oraz prezentowanej na łamach specjalistycznych periodyków.

Uczestnicy:

Jarosław Dumanowski (Toruń), *Historyczność smaku. Powstanie i rozwój kulturowej historii kuchni*

Aleksandra Kleśta-Nawrocka (Toruń), *Kuchnia staropolska wczoraj i dziś. Historia, pamięć, tradycja*

Magdalena Spychaj (Toruń), *„Kuchařství” Pavla Severyna z 1535 roku. Klucz do tajemnicy polskiego „Kuchmistrzostwa”?*

Rafał Hryszko (Kraków), *Późnośredniowieczne cukiernictwo Polski i krajów sąsiednich między Wschodem a Zachodem Europy.*

Jiri Vinopal (Praga), *National and cultural aspects of drinks in central Europe:*

the case of integration of beer into Czech national identity

Andrea Wurm (Saarbruecken), *Stanislaus Prasmofsky's "Neu Koch-Buch" from 1671 - A Cultural Transfer from Poland to the German Empire?*

Rastislava Stoličná (Katowice), *Etnologiczne metody badań nad pożywieniem na przykładzie Słowacji i Polski*

Margueritte Figeac (Bordeaux), *Le vin de Bordeaux, un symbole de l'attachement des Polonais à la culture française*

Burghart Schmidt (Montpellier), *L'alimentation à l'époque moderne: Une approche pluridisciplinaire et pluriculturelle*

Tessa Capponi-Borawska (Warszawa), *"La scienza in cucina e l'arte di mangiar bene". O polskim przekładzie włoskiej książki kucharskiej*

Sesja

Polacy i ich sąsiedzi w Europie Środkowej – związki polityczne i ich odbicie w historiografii (cz. I)

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Duża B

Moderatorzy: Antoni Barciak, Antoni Cetnarowicz

Koordynator: Stanisław Pijaj

Obrady sesji zostały podzielone na dwie części. Pierwsza z nich będzie poświęcona okresowi średniowiecza i czasom nowożytnym, zaś druga wiekowi dziewiętnastemu. Tematyka referatów wygłaszanych w trakcie obu części będzie obejmować dzieje polityczne państw i narodów Europy Środkowej i ich związki z Polakami oraz ich ujęcie w dawnej i nowszej historiografii. W sesji wezmą udział znani historycy austriaccy, chorwaccy, czescy, litewscy, niemieccy, słowaccy, ukraińscy i węgierscy.

Uczestnicy:

Antoni Barciak (Katowice), *Koncepcje unifikacyjne i zjednoczeniowe w Europie Środkowej w okresie średniowiecza w polskiej historiografii XX w.* (referat wprowadzający)

Martin Faber (Fryburg), *Krzyżacy, Saksończycy, Prusacy – niemiecko-polskie stosunki w średniowieczu i czasach nowożytnych w świetle historiografii niemieckiej*

Orest Subtelny (Toronto), *Polsko-ukraińskie stosunki w czasach Mazepy*

Zigmantas Kiaupa (Kowno), *Rzeczypospolita Obojga Narodów w oczach Litwinów w przeszłości i obecnie*

Christoph Augustynowicz (Wiedeń), *Związki habsbursko-polskie w XVI-XVIII w.*

Jan Libor (Brno), *Dzieje polityczne i rozwój wewnętrznego ustroju monarchii na ziemiach czeskich i w Polsce*

Áron Petneki (Budapeszt), *Związki polsko-węgierskie w średniowieczu i w czasach nowożytnych ze szczególnym uwzględnieniem panowania Stefana Batorego*

Magdalena Najbar-Agičić (Zagrzeb) – *„Przedmurze”, pogranicze, most... - wokół miejsca Chorwacji w Europie na przestrzeni dziejów. Podobieństwa i różnice przypadku chorwackiego i polskiego*

Sesja

Kościoły chrześcijańskie w kontekście wielokulturowej i wieloetnicznej Rzeczypospolitej

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Średnia B

Moderator: ks. Józef Wołczański

Sesja ma na celu ukazanie wkładu chrześcijan w kształtowanie tożsamości Rzeczypospolitej. W jej ramach zostaną przedstawione dzieje polskich wspólnot katolickich w XIX i XX stuleciu w Odessie i Sewastopolu, a także losy grupy Polaków-ewangelików zamieszkałych w Serbii, w tym ich walka o zachowanie tożsamości narodowej na terenach odległych od ojczyzny. Inne wystąpienia zostaną poświęcone hierarchom kościelnym wygnanym wskutek represji carskich po powstaniach narodowych oraz zasługom polskiego duchowieństwa katolickiego dla rozwoju Kościoła na Łotwie po 1945 roku. Interesującym uzupełnieniem wspomnianych tematów będzie omówienie zasobu poloników w Archiwum Generalnym Zakonu oo. Jezuitów w Rzymie w kontekście problematyki wieloetnicznej i multireligijnej Rzeczypospolitej.

Uczestnicy:

Marek Inglot (Rzym), *Polonica do dziejów wielokulturowej i wieloetnicznej Rzeczypospolitej w Archiwum Generalnym Towarzystwa Jezusowego w Rzymie*

Andris Priede (Ryga), *Deposit of the Polish clergy in the formation of the identity of the Catholic Church in Latvia after 1945*

Dušan Drljač (Belgrad), *Żmudna do polskości droga. Mikro wspólnota zesłowakizowanych Polaków ewangelickich w Ostojicevie (Banat Serbia) 1838-2010*

Natalia Tamamjan (Symferopol), *History of the Polish Roman Catholic community of Simferopol in the XIX - early XX century*

Wiaczesław Kusznir (Odessa), *К истории католической Церкви на юге*

Украины от второй половины XIX до XX века

Aldona Prasmantaite (Wilno), *Diecezja krakowska - miejsce azylu księży wygnańców postyczniowych: przypadek biskupa wileńskiego A. S. Krasieńskiego*

Panel dyskusyjny

Edycja źródeł – ograniczenia i perspektywy

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Mała A

godz.: 9:00-14:00

Moderatorzy: Wojciech Krawczuk, Adam Perłakowski

Panel jest pomyślany jako miejsce konfrontacji różnych doświadczeń i obecnego stanu wiedzy dotyczącego edycji źródeł epoki nowożytnej. Z pewnością odmienny sposób podejścia do edycji źródła prezentują uczeni białoruscy, a inny litewscy, choć dotyczy to tych samych dokumentów, np. z Metryki Litewskiej. Chcemy, żeby właśnie podczas naszych obrad te stanowiska zostały skonfrontowane. Ze strony polskiej w debacie wezmą udział historycy zajmujący się wydawaniem źródeł ruskich oraz historycy literatury, traktujący tekst pisany inaczej niż jako źródło w rozumieniu historycznym, co pozwoli zaprezentować koncepcje i kierunki badań, jakie obecnie dominują w polskiej nauce. Przedmiotem wystąpień będzie również kwestia wykorzystania edycji źródeł w dydaktyce uniwersyteckiej.

Uczestnicy:

Aleksander Filiuszkin (St. Petersburg)

Janusz Gruchała (Kraków)

Aleksander Hrusza (Mińsk)

Waldemar Kowalski (Kielce)

Henryk Lulewicz (Siedlce)

Hubert Łaskiewicz (Lublin)

Aleksander Małow (Moskwa)

Elmantas Meilus (Wilno)

Wiaczesław Stanisławski (Kijów)

Panel dyskusyjny

Polska w Europie Środkowo-Wschodniej. Wizerunki historiograficzne

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Moderator: Rafał Stobiecki

Przedmiotem zainteresowania sekcji historiograficznej jest miejsce XX-wiecznej historii Polski w kreowanym przez jej sąsiadów i nie tylko obrazie Europy Środkowo-Wschodniej. Jest to problem uwikłany w trzy konteksty – ogólnoeuropejski, regionalny i narodowy. Pierwszy z nich wiąże się z dominującym w dyskursie publicznym wizerunkiem historii Europy i pytaniem, w jakim stopniu jest w nim obecne doświadczenie mieszkańców tej jej części, która jest położona między Niemcami a Rosją? Drugi kontekst przywołuje tytułową historię Europy Środkowo-Wschodniej. W jego centrum pozostaje zagadnienie traumatycznych doświadczeń XX wieku skłaniające do refleksji nad wspólnotą losów zamieszkujących ten region ludzi. Wreszcie trzeci kontekst wyrasta z historii narodowej. W tym przypadku interesujące wydają się pytania, w jaki sposób sąsiedzi Polski rozumieli i rozumieją swoje związki z Europą, w tym Europą Środkowo-Wschodnią, oraz jaką rolę w tym postrzeganiu wspólnej historii odgrywały XX-wieczne losy Polski?

Uczestnicy:

Roman Baron (Praga)

Hans-Jürgen Bömelburg (Gießen)

Leonid Gorizontow (Moskwa)

Rimantas Miknys (Wilno)

Dušan Segeš (Bratysława)

Piotr Wróbel (Toronto)

Leonid Zaskilniak (Lwów)

Sesja

Przemiany krajobrazu kulturowego Krakowa w XX wieku (Variations in the cultural landscape of Krakow during the 20th Century)

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Konferencyjna

Moderatorzy: Monika Bogdanowska, Maciej Motak

Za model organizacji sesji przyjęto cztery kluczowe etapy rozwoju przestrzennego Krakowa w XX wieku. Na początku tego stulecia było to swoiste miasto-twierdza, strategiczny obiekt na mapie Monarchii Austro-węgierskiej. Ta funkcja była podstawową determinantą jego rozwoju przestrzennego. W wystąpieniach przedstawione zostaną krakowskie fortyfikacje na tle innych obiektów i miast wschodniej części Europy.

Okres dwudziestolecia międzywojennego to czas intensywnego rozwoju

przestrzennego miasta i kreowanie jego wizji na przyszłość. Jedną z nich była koncepcja miasta-ogrodu. W referatach omówione zostaną te wizje oraz lokalne aspiracje, jak również działania na rzecz zachowania historycznego dziedzictwa miasta.

Po II wojnie światowej zapadła decyzja polityczna o budowie kombinatu przemysłowego, która miała zmienić oblicze miasta, transformując stolicę nauki, kultury i historii w stolicę przemysłu ciężkiego. Wystąpienia będą poświęcone urbanistyce, krajobrazowi, aspektom społecznym budowy Nowej Huty, wreszcie miastu socjalistycznemu jako takiemu, w szerszym, europejskim kontekście.

Odzyskanie politycznej niezależności w 1989 roku po raz kolejny postawiło Krakowian przed koniecznością zdefiniowania wizji miasta, która znów stała się obszarem samostanowienia. Ostatnia część sesji będzie poświęcona współczesnym problemom przestrzennym miasta, poczynając od przemian zachodzących w jednoczącej się Europie, po aspiracje i wizje Krakowa przyszłości.

Uczestnicy:

Mykola Bevz, Ihor Okonchenko (Lwów), *Drogi rozwoju fortyfikacji Lwowa w XVIII-XIX w. Porównanie z Krakowem*

Mykola Bevz, Taras Pinyazhko (Lwów), *Architektura fortyfikacji Lwowa i Krakowa XIX w. na tle budowy fortyfikacji w Europie Centralno-Wschodniej*

Olena Oliynyk (Kijów), *The cooperation of Cracow and Volyn architects in conserving of common cultural heritage between the Wars*

Nathaniel Wood (Lawrence), *„Polska Mekka”, „Mały Wiedeń nad Wisłą”, czy „Wielkomięski Kraków”? Wizje Krakowa przed I Wojną Światową*

Thomas Knorr-Siedow (Cottbus), *The Nowa Huta's relation to other "socialist" cities and Western cities of the time, their urban and social aspects, their differences and similarities*

Bohdan Cherkes (Lwów), *Walka o tożsamość: Miasto historyczne vs miasta socrealistycznego w Polsce i na Ukrainie*

Katherine Lebow (Wiedeń), *Unfinished Socialism: Nowa Huta's Landscapes, 1949-1989*

Andreas Billert (Poznań/Frankfurt (Oder)), *Nierówni bracia w Europie Środkowej - rozwój miast między Łabą a Wisłą – Miejskość - Kultura - Polityka*

Matthew Benjamin Matteson (Cambridge, Massachusetts), *Display and Confrontation: Cracow's International Triennale and the aspirations for architecture in Post-Communist era Poland*

Godz. 13.00 na zakończenie sesji wręczenie Nagrody im. Profesora Janusza Bogdanowskiego

Sesja

Kraków – mit i model miasta środkowoeuropejskiego

Miejsce obrad: Sala Fontany w Pałacu Krzysztofory

godz.: 9:00-17:00

Moderator: Michał Niezabitowski

Koordinator: Walery Bubień

Sesja organizowana przez Muzeum Historyczne Miasta Krakowa skupi się na badaniach nad Krakowem jako przykładem absorpcji i emanacji różnorodnych treści, doświadczeń i wartości w sferze wymiany kulturowej, ideologicznej i urbanistycznej przez miasta Europy Środkowej. Zajmujący istotne miejsce w historiografii Polski mit i model Krakowa zostanie tu skonfrontowany z dziejami znaczących miast krajów ościennych głównie w wymiarze narracji muzealnej. Uczestnikami sesji będą przedstawiciele muzeów miejskich naszego regionu, między innymi z Lipska, Magdeburga, Wilna, Koszyc i Lwowa. Wygłoszone przez nich referaty umożliwią porównanie doświadczeń wiodących instytucji muzealnych Europy Środkowej w zakresie badań nad historią miast i sposobów jej prezentowania oraz staną się przyczynkiem do dyskusji na temat realizacji misji współczesnych muzeów miejskich w XXI wieku.

Język obrad: polski, niemiecki, angielski (tłumaczenia symultaniczne)

Uczestnicy:

Michał Niezabitowski (Muzeum Historyczne Miasta Krakowa), *Kraków w Europie Środkiej. Absorpcja – Świadomość – Tożsamość*

Volker Rodekamp (Stadtgeschichtliches Museum Leipzig/Muzeum Historyczne Miasta Lipska), *Kraków – Lipsk. Miasta na wspólnej drodze. W poszukiwaniu nowej narracji muzealnej*

Claus-Peter Hasse (Magdeburger Museen/Muzeum Magdeburskie), *Kraków – Magdeburg. Wspólne korzenie tożsamości*

Robert Pollák (Východoslovenské Muzeum/Muzeum Wschodniosłowackie), *Kraków-Koszycy. Europejskie stolice kultury. Doświadczenia ze 140 letniej historii Muzeum Wschodniosłowackiego w Koszycach oraz jego przyszłość*

Jakub Potůček, (Muzeum Umění Olomouc/Muzeum Sztuki w Ołomuńcu), *Nowa Huta – Ostrava Poruba. Konfrontacja polskiego i czechosłowackiego socrealizmu*

Bogdan Czajkowski (Lvivskij Istorijski Muzej/Muzeum Historyczne Miasta Lwowa), *Kraków – Lwów. Wspólna przeszłość we współczesnej narracji muzealnej*

Jolanta Karpavičiene (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai/Muzeum Narodowe - Pałac Wielkich Księżąt Litewskich), *Kraków – Wilno. W europejskiej rodzinie miast prawa magdeburskiego*

Roland Perényi (Budapesti Történeti Múzeum/Muzeum Historii Budapesztu),
Między dawnymi siedzibami królewskimi. Obraz Krakowa widziany z perspektywy Budapesztu na przełomie wieków

Wydarzenia towarzyszące:

15 września 2012, od godz. 17:00 (obowiązuje wcześniejsza rezerwacja)

- zwiedzanie trasy turystycznej „Śladami europejskiej tożsamości Krakowa”, Podziemia Rynku;
- zwiedzanie wystawy stałej „Kraków – czas okupacji 1939 - 1945”, Fabryka Emalia Oskara Schindlera.

14 września 2012

godz. 15:00-19:00

Sesja Miejsce współczesnej Polski w regionie i w świecie. Dokonania ostatnich dekad i wyzwania przyszłości

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Duża A

Moderatorzy: Józef Łaptos, Jan Rydel

Celem panelu jest spojrzenie na osiągnięcia i potknięcia okresu transformacji ustrojowej Polski w odbiciu zwierciadeł ustawionych bliżej i dalej od jej granic, czyli w badaniach zagranicznych znawców naszego kraju i regionu. Refleksja metodologiczna towarzysząca analizom uwzględni rolę czynników endogenicznych i egzogenicznych w historii Polski tego okresu. Do tych pierwszych należy niewątpliwie kapitał doświadczenia i obciążenie dziedzictwem bliższej i dalszej przeszłości znajdujące wyraz w polityce historycznej; do drugich - uwarunkowania geopolityczne, czyniące z *enfant terrible* systemu sowieckiego ważne - jak nam się wydaje - państwo Europy Środkowowschodniej w Unii Europejskiej. *Im Spiegel der Anderen* słuchacze Kongresu z kraju i zagranicy powinni też wyraźniej dostrzec kierunki przyszłego rozwoju naszego kraju.

Uczestnicy:

Inessa Jazborowska (Moskwa), *Postrzeganie Polski w Rosji po 1989 r.*

Frédéric Dessberg (Coëtquidan), *La Pologne en Europe vue par la recherche historique et politique française*

Jai-Joon Hur (Seul), *Central European countries from Koreans' perspective: sympathy, respect and production*

Pierre-Frédéric Weber (Szczecin), *Państwo i Pamięć. Polityka historyczna w XX w. w Polsce oraz we Francji*

Utako Okano (Osaka), *Katyń. Recepcja zbrodni w Japonii*

Jarosław Hrycak (Lwów), *Zmiany w Europie Środkowo-Wschodniej z ukraińskiej perspektywy*

Maren Roeger (Warszawa), *Debaty o kulturze pamięci w Polsce i krajach sąsiednich po 1989 r.*

Basil Kerski (Berlin/Gdańsk), *Komentarz i podsumowanie*

Sesja

Polacy i ich sąsiedzi w Europie Środkowej – związki polityczne i ich odbicie w historiografii (cz. II)

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Duża B

Moderatorzy: Antoni Barciak, Antoni Cetnarowicz

Koordinator: Stanisław Pijaj

Obrady sesji zostały podzielone na dwie części. Pierwsza z nich będzie poświęcona okresowi średniowiecza i czasom nowożytnym, zaś druga wiekowi dziewiętnastemu. Tematyka referatów wygłaszanych w trakcie obu części będzie obejmować dzieje polityczne państw i narodów Europy Środkowej i ich związki z Polakami oraz ich ujęcie w dawnej i nowszej historiografii. W sesji wezmą udział znani historycy austriaccy, chorwaccy, czescy, litewscy, niemieccy, słowaccy, ukraińscy i węgierscy.

Uczestnicy:

Antoni Cetnarowicz (Kraków), *Procesy kształtowania się nowoczesnych narodów w Europie Środkowej a Polacy* (referat wprowadzający)

Hans Henning Hahn (Oldenburg), *Sprawa polska w XIX wieku z perspektywy niemieckiej*

Emil Brix (Londyn), *Polish-Austrian compromises in Galicia*

István Kovács (Budapeszt), *Polscy uczestnicy węgierskiej Wiosny Ludów i działalność Fundacji dla Wspomagania Honwedów 1867-1870*

Roman Baron (Praga), *Stosunki polsko-czeskie w monarchii habsburskiej w świetle historiografii czeskiej*

Dušan Škvarna (Bańska Bystrzyca), *Obraz polskich dziejów w okresie nowożytnym i w XIX w. w słowackiej historiografii*

Ołena Arkusza (Lwów), *Stosunki ukraińsko-polskie w Galicji w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku: o czym opowiada i o czym milczy historiografia ukraińska*

Andrzej Pukšto (Kowno), *Wizje Polski i Litwy w polskiej myśli politycznej na Litwie w latach 1905-1918*

Damir Agičić (Zagrzeb), *Polsko-chorwackie związki polityczne i kulturalne 1880-1948*

Sesja

Nowe formy obecności historii: film i telewizja

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Średnia A

Moderator: Artur Dmochowski

Film i telewizja odgrywają obecnie ogromną rolę w popularyzacji historii i przekazywaniu wiedzy społeczeństwu. Wystarczy powiedzieć, że nawet tak małe kanały jak Discovery Historia czy TVP Historia są oglądane przez miliony widzów. Uczestnicy sesji, historycy, twórcy i krytycy, zanalizują interakcje pomiędzy historią jako dziedziną wiedzy a światem mediów. Szczególnie warto zająć się Niemcami, gdzie rola filmu i telewizji w popularyzacji historii w ostatnich latach osiągnęła niezwykley poziom. Takie megaprodukcje jak *Ucieczka* czy *Gustloff* pobiły tam wszystkie rekordy oglądalności. Nie sposób przy omawianiu tej problematyki abstrahować od kwestii wspólnych dla obu naszych narodów wydarzeń i procesów oraz tzw. polityki historycznej. W Rosji sytuacja jest podobna do niemieckiej. Szereg ogromnych produkcji filmowych, począwszy od *1612*, skończywszy na niedawnym *Tarasie Bulbie*, propaguje wizję historii Rosji, w tym jej polskich kontekstów, zbieżną z deklarowanymi celami polityki historycznej państwa.

Uczestnicy:

Krzysztof Kłopotowski (Nowy Jork), *Historia w filmie i telewizji w Polsce i USA – refleksje krytyka*

Andrij Portnow (Lwów), *Ukraiński punkt widzenia na medialne wizje historii Europy Środkowo-Wschodniej*

Piotr Semka (Warszawa), *Niemiecka polityka historyczna ostatnich lat i jej medialne efekty*

Patrik Kunec (Bańska Bystrzyca), *Historia narodowa w słowackim filmie ostatnich trzydziestu lat*

Sesja

Polonica w archiwach Europy Środkowej

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Średnia B

Moderator: Stanisław A. Sroka

Sesja ma na celu zaprezentowanie poloników w wybranych archiwach Europy Środkowej. W dotychczasowych badaniach zbiory te, z różnych względów, wielokrotnie pozostawały poza naukową eksploracją. Tymczasem, biorąc pod uwagę związki Polski z sąsiadami na przestrzeni wieków, polonika w archiwach Europy Środkowej stanowią cenną bazę źródłową, przy czym niektóre zbiory, jak np. zespół dokumentów średniowiecznych Węgierskiego Archiwum Krajowego, są już od niedawna w pełni dostępne w Internecie.

Referentami podczas sesji będą historycy oraz archiwiści, po jednym z każdego kraju regionu. Szczególny nacisk został położony na Spisz, który miał przez wieki ścisłe związki z Polską, a ilość poloników zachowanych w tamtejszych

archiwach przewyższa inne zbiory Europy Środkowej. Problematyka sesji obejmuje epokę średniowiecza oraz czasów nowożytnych i najnowszych. Podczas dyskusji zostaną poruszone kwestie edycji tych źródeł, ich digitalizacji oraz rozpowszechniania informacji na ich temat.

Uczestnicy:

Zuzana Kollárová (Spišská Sobota), *Polonica w archiwach spiskich*

Ilpo Tapani Piirainen (Münster), *Quellen zur Geschichte der Stadt Spišské Podhradie (Kirchdrauf) in den Jahren 1412-1772*

Pavel Krafl (Brno), *Polonica in the Moravian Archive in Brno*

László Szende (Budapeszt), *Les relations médiévales polono-hongroises au bilan des sources diplomatiques hongroises*

Tadeusz Kopyś (Kraków), *Polonica w węgierskim Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych*

Sesja

Leipzig – Vienna – Cracow – Lviv ca. 1900. At the Crossroads of Music and Culture

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Mała A

Moderatorzy: Helmut Loos, Renata Suchowiejko

Przedmiotem zainteresowania referentów jest problematyka życia muzycznego i jego kulturowo-społeczne konteksty. W ramach sesji zostaną przedstawione referaty ukazujące wzajemne związki na tym polu pomiędzy środkowoeuropejskimi miastami – Lipskiem, Wiedniem, Krakowem i Lwowem – na przełomie XIX i XX wieku. Będą omówione wybrane zjawiska muzyczne, które świadczą o międzykulturowym i ponadnarodowym charakterze tych relacji. Szczególna uwaga zostanie poświęcona działalności towarzystw muzycznych (orkiestrowych i śpiewaczych), edukacji artystycznej, kwestiom migracji i mobilności muzyków oraz obiegowi repertuaru i wydawnictw muzycznych, wreszcie – znaczeniu lokalnej prasy w kształtowaniu kultury muzycznej. Referat otwierający będzie dotyczyć pojęcia „Mitteleuropa”, stosowanego w muzycznej historiografii: zakres znaczeniowy, sposób funkcjonowania, polityczne i ideologiczne uwarunkowania.

Uczestnicy:

Helmut Loos (Lipsk), *The Concept of 'Mitteleuropa' (Central Europe) in the Historiography of Music*

Stefan Keym (Lipsk), *Polish Composers and their Music in the Triangular*

Network of 'Musikstadt' Leipzig: Conservatory – Concerts – Publishing (around 1900)

Hartmut Krones (Wiedeń), Austrian, German and Polish Choirs and Singers in Vienna – Mutual Cultural Exchanges

Barbara Boisits (Wiedeń), Polish students at the Conservatory of the Gesellschaft der Musikfreunde in Vienna

Luba Kijanowska (Lwów), Stowarzyszenia śpiewacze i orkiestrowe we Lwowie jako przekaźniki kultury europejskiej

Olga Osadcia (Lwów), Polski teatr operowy we Lwowie w świetle krytyki muzycznej

Renata Suchowiejko (Kraków), Austrian Military Bands in Cracow. Performances – Repertoire – Cultural Context

Klub dyskusyjny

Peryferie historii? Mikrohistoria – gender – oral history

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Mała B

Spotkanie 2: Gender, sexuality and national identity

Moderatorka: Dobrochna Kałwa

Gość: Keely Stauter-Halsted (Chicago)

Tematem spotkania jest potencjał badawczy kategorii płci kulturowej i seksualności w badaniach wykraczających poza wąsko rozumianą historię kobiet i historię gender. Punktem wyjścia do dyskusji jest wystąpienie poświęcone szczególnemu przypadkowi – badaniom tożsamości narodowej w Europie Środkowo-Wschodniej z perspektywy gender.

Panel dyskusyjny

Doświadczenia i perspektywy współpracy badawczej w Europie Środkowej

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Konferencyjna

Moderatorka: Barbara Klich-Kluczewska

Współpraca międzynarodowa w dziedzinie historiografii jest dzisiaj codziennością. Nie ma nowoczesnej nauki historycznej bez ponadnarodowej debaty, która jest możliwa dzięki najrozmaitszym formom kooperacji – od wykładów gościnnych aż po wielkie międzynarodowe projekty angażujące setki naukowców, doktorantów i studentów. Ta sytuacja rodzi pytania, wokół których będzie się toczyła niniejsza debata:

- Która z tych form jest najlepsza i najbardziej skuteczna?

- Które z projektów mają (i będą mieć w przyszłości) największe szanse na finansowanie?
- Czy instytucje finansujące mają realny wpływ na kierunki badań historycznych?
- Jaką rolę powinno pełnić w projekcie kształcenie na poziomie studiów doktoranckich?

Spotkanie ma na celu wymianę doświadczeń w inicjowaniu, tworzeniu i prowadzeniu nowoczesnych form kooperacji między badaczami Europy Środkowej.

Uczestnicy:

Iwona Dadej (Berlin)

Sofia Dyak (Lwów)

Leonid Gorizontow (Moskwa)

Dietlind Hüchtker (Lipsk)

Sejmik studencki (cz. II)

Obraz dziejów Polski w podręcznikach akademickich w krajach Europy Środkowej

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Seminaryjna

Moderatorzy: Paweł Czernich, Łukasz Wiater

Częścią obrad Kongresu jest Sejmik Studencki, organizowany przez Koło Naukowe Historyków Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Studenckie Koło Naukowe Historyków Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Zaproszeni referenci z różnych krajów Europy Środkowej będą starali się odpowiedzieć na pytania:

- czy podręczniki akademickie pokazują wpływ Polski na kształtowanie się polityki międzynarodowej na przestrzeni wieków?
- które zagadnienia związane z historią Polski są najbardziej interesujące dla studenta uczelni w Europie Środkowej?
- w jaki sposób podręczniki ukazują trudną historię Polski i jej sąsiadów?

Temat Sejmiku pozwala na zrezygnowanie ze sztywnych ram chronologicznych i skupienie się na dyskusji nad charakterem nauczania o historii Polski w oparciu o materiały zawarte w podręcznikach akademickich. Fakt, że poszczególne zagraniczne ośrodki naukowe różnie ukazują historię Polski w swoich podręcznikach, stworzy okazję do dyskusji na temat roli, jaką odgrywała Polska na przestrzeni dziejów.

15 września 2012

godz. 9:00-13:00

Sesja

Doświadczenia wspólne czy odmienne? Porównanie migracji Polaków i innych narodowości w świecie

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Duża A

Moderator: Adam Walaszek

Koordinator: Jan Lencznarowicz

Cel panelu to próba dokonania porównania XIX i XX-wiecznych doświadczeń migracyjnych Polaków oraz przedstawicieli innych narodowości, a także porównanie losów imigrantów w krajach osiedlenia pod kątem procesów ich akulturacji. Pozwoli to na podjęcie próby odpowiedzi na dość podstawowe, a zarazem klasyczne już pytanie: Na ile migracje Polaków stanowią przypadek szczególny, na ile natomiast wpisują się w uniwersalne zjawisko, które najlepiej objaśniać w kontekście światowych procesów demograficznych, gospodarczych, teorii centrum i peryferii, kapitału społecznego itd.?

Obszar rozważań powinien i musi wyjść poza obszar Europy Środkowej, co wynika z przedmiotu badań. Interesować będą nas również stosunki interetniczne pomiędzy przedstawicielami rozmaitych grup wywodzących się z tego regionu.

Dyskutanci, którzy wyrazili zainteresowanie uczestnictwem w sesji, to wybitni historycy migracji różnych narodowości i z różnych ośrodków akademickich, od dawna zajmujący się studiami porównawczymi.

Uczestnicy:

Dirk Hoerder (Salzburg), *Migrant Decision-Making and Life-Projects in the Frame of Macro-regional Power Hierarchies, Migration Systems, and Diasporas* (referat wprowadzający)

Annemarie Steidl (Wiedeń), *Migration experiences of Poles in the US in comparison to other migrants from Austria-Hungary, 1880-1914*

Pien Versteegh (Tilburg), *Polish mining communities in the Netherlands and Germany, 1890-1940*

Xosé M. Núñez Seixas (Santiago de Compostela), *The other Galicians: Ethnicity and social experience of migrants from Iberian Galicia in Latin America*

Ryszard Stemplowski (Kraków), *Identity as a function of immigration. Poles, Ruthenians, Scots, Ukrainians, Walsh, Italians, and Jews in Latin America (1850-1950)*

Thaís Janaina Wenczenovicz (Erechim), *Historiography of Polish immigration: a prospective assessment of the studies about Rio Grande do Sul*

Sesja

Instrumenty ekspansji mocarstwowej w Europie Środkowej

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego

Sala: Duża B

Moderatorzy: Marek Ferenc, Andrzej Nowak

Obszarem zainteresowania uczestników sesji będzie Polska oraz jej sąsiedzi (Polska/Korona, Litwa/Wielkie Księstwo Litewskie, Rosja, Imperium Osmańskie, Węgry, Czechy, Niemcy, Dania, Szwecja) w okresie od średniowiecza po początek XX w. Wiodącym tematem obrad będzie kwestia funkcjonowania mocarstw i mocarstwowości w Europie Środkowej. W zamyśle organizatorów celem spotkania jest zasygnalizowanie związanych z tematem problemów badawczych i próba zmierzenia się z nimi. Chodzi przede wszystkim o następujące kwestie:

-Mocarstwa w Europie Środkowej - znaczenie terminu, rola mocarstw środkowoeuropejskich (regionalna, europejska, światowa);

- Instrumenty ideologii i polityki mocarstwowej w Europie Środkowej (geograficzne, polityczne, militarne, demograficzne, społeczne, ekonomiczne, kulturowe i religijne);

- Sarmatyzm. Poszukiwanie szlacheckiej tożsamości czy „sen o potęgę”?

W sesji wezmą udział historycy z Białorusi, Litwy, Niemiec, Rosji, Turcji, Ukrainy, Węgier i Wielkiej Brytanii. Po każdym referacie przewidywana jest dyskusja, a na zakończenie - dyskusja podsumowująca.

Uczestnicy:

Richard Butterwick (Londyn), *Czynnik wyznaniowy w rozbiorach Rzeczypospolitej*

Michaił Dmitrijew (Moskwa), *Czynniki konfesyjne ekspansji mocarstwowej w XVII w. (Rzeczypospolita Polska i Rosja w porównaniu)*

Konstantin Erusalimskij (Moskwa), *Cesarz Prus brat cesarza Augusta w propagandzie rosyjskiej i antyrosyjskiej II połowy XVI w.*

Natalia Jakovenko (Kijów), *Idea pierworódstwa Roksolanów we "wspólnej sarmackiej ojczyźnie" jako swoisty opór ekspansji mocarstwowej*

Andrej Januškevič (Mińsk), *Udział Wielkiego Księstwa Litewskiego w wojnie inflanckiej - wymuszony krok, czy mocarstwowe ambicje?*

Gediminas Lesmaitis (Wilno), *Możliwości obronne Wielkiego Księstwa Litewskiego w II połowie XVI w.*

László Tapolcsai (Budapeszt), *Mit ekspansji – ekspansja mitu. Średniowieczne mity ekspansji terytorialnych i spojrzenie na nie w nowoczesnych historiografiach narodowych w Europie Środkowo-Wschodniej*

Hacer Topaktaş (Ankara), *Czy istnienie Polski było niezbędne dla przyszłości Europy Środkowo-Wschodniej w XVIII w.? Spojrzenie z perspektywy Imperium Osmańskiego*

Hans-Jürgen Bömelburg (Gießen), *Instrumenty ekspansji mocarstwowej: Rzeczpospolita w kontekście porównawczym (Rzesza, Habsburgowie, Szwecja)*

Imprezy towarzyszące:

Prezentacja wargamingowa „Kirholm 1605 – bitwa o dominację nad Bałtykiem” w Auditorium Maximum UJ w ramach prezentowania nowych form poznawania i uprawiania historii.

Sesja

Ślady awangardy – sztuka polska po 1945 r.

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Średnia A

Moderatorzy: Wojciech Bałus, Andrzej Szczerski

Podczas sesji przedstawione zostaną nowe interpretacje programów artystycznej awangardy w sztuce i architekturze Europy Środkowej po 1945 roku, przede wszystkim w kontekście zmieniających się realiów politycznych i kulturowych. Uczestnicy sesji odwoływać się będą zarówno do czasów komunizmu jak i kresu transformacji po roku 1989, zwracając uwagę na zjawiska artystyczne, pomijane dotąd w opracowaniach naukowych. Z jednej strony rewizji poddana zostanie rola jaką awangarda odgrywała w oficjalnej polityce kulturalnej państw komunistycznych, aby wskazać te dziedziny artystycznego eksperymentu, które nie mieściły się w akceptowanej „soc-modernistycznej” nowoczesności. Z drugiej strony przedyskutowana zostanie kwestia nawiązań do międzywojennej awangardy w sztuce regionu po 1989 roku, zarówno w praktyce artystycznej jak i działalności instytucji życia artystycznego. Przedmiotem analizy będzie także pojęcie „Europa Środkowa” i jego znaczenie we współczesnej „globalnej” historii sztuki.

Uczestnicy:

Piotr Piotrowski (Poznań/Berlin), *Globalizing Central European Art*

David Crowley (Londyn), *Sounding the Body Electric. Experimental Art and Music in Eastern Europe in the 1960s*

Jeremy Howard (St Andrews), *Grade School or School-Garde*

Andrzej Szczerski (Kraków), *Modernism rediscovered - on interpretations of modernist legacy in Central European art after 1989*

Arnold Bartetzky (Lipsk), *Architectural Reconstruction in the 20th and*

21 century. European Perceptions of the Polish Model

Barnabas Bencsik (Budapeszt), *Collecting and exhibiting Polish contemporary art in Central Europe - the case of Ludwig Museum in Budapest*

Klub dyskusyjny

Nowe formy obecności historii: Internet

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Mała A

Moderator: Marcin Bochenek

Dzięki nowoczesnym technologiom historia dociera do nas nie tylko za pośrednictwem szkoły, podręczników, książek, wykładów, ale też jest obecna w świecie wirtualnym. Komputery, tablety i telefony komórkowe stają się nośnikami wiedzy historycznej, i to zarówno poważnych prac naukowych, jak i różnorodnych tekstów tworzonych przez pasjonatów. Cyfrowy świat daje możliwość przedstawiania dziejów w nowatorskiej formie (np. temat małych ojczyzn), jest szansą na prezentację niezwykle tematów, miejscem szybkiej i bieżącej wymiany informacji, wreszcie - daje dostęp do wielu źródeł i publikacji dotąd trudno osiągalnych. Jednocześnie daje możliwość nieskrepowanego prezentowania poglądów i informacji.

Spotkania będą okazją do postawienia pytań o dzisiejszą obecność historii w cyfrowym świecie, o wiarygodność tej formy przekazu oraz wiążące się z nią nowe tematy i nowe podejścia do przeszłości. Zostanie także poddana refleksji rola profesjonalnych historyków w odniesieniu do cyfrowego świata.

Klub dyskusyjny

Peryferie historii? Mikrohistoria – gender – oral history

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Mała B

Spotkanie 3: Oral history, memory and violence

Moderatorka: Dobrochna Kałwa

Gość: Andrea Pető (Budapeszt)

Tematem spotkania będzie historia mówiona jako narzędzie badań historycznych nad pamięcią zbiorową. Dyskusja będzie dotyczyć specyfiki warsztatu historii mówionej i jej obszarów badawczych, poprzedzona wprowadzającym wystąpieniem na temat pamięci i przemocy w badaniach historycznych.

Klub dyrektorów

Prezentacja uniwersyteckich instytutów historycznych

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Seminaryjna

Moderatorzy: Zdzisław Noga, Stanisław A. Sroka

Spotkanie dyrektorów instytutów historycznych z Europy Środkowej ma służyć wymianie poglądów na aktualnie dyskutowane w środowiskach uniwersyteckich problemy z zakresu organizacji uniwersyteckich studiów historycznych oraz badań naukowych. Dyskusja będzie zogniskowana wokół następujących zagadnień: system boloński, wspólne projekty badawcze, podwójne dyplomy magisterskie oraz wymiana studentów.

Spotkanie będzie okazją do wymiany doświadczeń z zakresu kształcenia studentów historii w krajach Europy Środkowej po tym, jak wprowadzenie systemu bolońskiego radykalnie zmieniło dotychczasowy kształt studiów. Możliwość uzyskiwania podwójnych dyplomów, obok wzmożonej wymiany studentów i profesorów wiąże się z otwarciem europejskiej przestrzeni edukacyjnej. Równie istotne są międzynarodowe projekty badawcze realizowane w ramach nowych możliwości, jakie stwarza zjednoczona Europa.

W spotkaniu będą uczestniczyć dyrektorzy instytutów historycznych uniwersytetów polskich oraz z następujących krajów: Austria, Białoruś, Chorwacja, Estonia, Litwa, Łotwa, Słowacja, Słowenia, Ukraina i Węgry. Mamy nadzieję, że debata zaowocuje intensyfikacją kontaktów naukowych pomiędzy krajami Europy Środkowej oraz wymiany studentów, doktorantów i kadry naukowej.

Prezentacja ośrodków

Organizacje wspierające prowadzenie badań oraz studiowanie historii Polski i Europy Środkowej

Miejsce obrad: Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Konferencyjna

Moderator: Marek Wilczyński

Panel informacyjny poświęcony instytucjom krajowym i zagranicznym, które wspierają nawiązywanie kontaktów i prowadzenie badań naukowych nad szeroko rozumianą historią, kulturą i zagadnieniami społecznymi Polski i Europy Środkowej. Podczas spotkania zostaną przedyskutowane formy pomocy ułatwiającej zagranicznym naukowcom i studentom nawiązywanie kontaktów i podejmowanie badań, takie jak:

- Wsparcie finansowe (wspieranie podróży studyjnych studentów z innych krajów do Polski);
- Wsparcie organizacyjne (pośrednictwo i doradztwo w nawiązywaniu kontaktów i poszukiwaniu możliwości podejmowania badań i studiów nad historią i kulturą polską w Polsce i za granicą);
- Wsparcie merytoryczne (udostępnianie zasobów bibliotecznych, baz danych oraz informacji mogących zainteresować studiami nad polską historią i kulturą).

Instytucje, które oddelegują swoich przedstawicieli:

Centrum Badań Historycznych w Berlinie (Robert Traba)

Deutscher Akademischer Austauschdienst, Außerstelle Warschau
Deutsches Polen Institut Darmstadt (Dieter Bingen)
Fundacja na rzecz Nauki Polskiej (Włodzimierz Bolecki)
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (Anna Atlas)
Fundacja Współpracy Polsko–Niemieckiej
Polska Akademia Nauk, Stacja w Moskwie (były dyrektor Mariusz Wołos)
Polska Akademia Nauk, Stacja w Rzymie (Leszek Kuk)
Polska Akademia Nauk, Stacja w Wiedniu (Bogusław Dybaś)
Polsko–Niemiecka Współpraca Młodzieży (Stanisława Piotrowska)
Rosyjski Instytut Kulturoznawstwa w Moskwie (Aleksiej Vasiljew)
Sankt-Petersburski Oddział Rosyjskiego Instytutu Kulturoznawstwa - Katedra
UNESCO (Dymitr Spivak)

15 września 2012

Godz. 12:30

Wręczenie Nagrody imienia Profesorów Wacława Felczaka i Henryka Wereszyckiego

godz. 13:30-16:00

Symposium kończące obrady Kongresu Przyszłość krajów Grupy Wyszehradzkiej

Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego
Sala: Duża A

Prowadzący: senator Janusz Sepioł

W 2011 roku obchodzono jubileusz zawiązania Grupy Wyszehradzkiej – strategicznego projektu powstałego z inicjatywy Václava Havla, Józsefa Antalla i Lecha Wałęsy. Cele wymienione w jej założycielskiej zostały w wielkiej mierze osiągnięte. Mimo to, inicjatywa zawsze miała zarówno zwolenników, jak i twardych krytyków. Nie raz, chyba przedwcześnie, ogłaszano ją martwą.

Od momentu powstania Grupy kraje Europy Środkowej przeszły wielkie przeobrażenia, a jednocześnie zmieniało się ich otoczenie. Innym krajem stała się Rosja, zmienił się potencjał Turcji, zmieniała się poprzez kolejne traktaty Unia Europejska, wewnątrz której także dokonały się tektoniczne przesunięcia stref siły i słabości.

Debata o potencjale tego regionu w horyzoncie 20–30 lat wymaga postawienia pytań o:

- Perspektywy głębszej integracji wewnątrz Grupy (i/lub jej powiększenie);
- Skalę i kierunki wpływu mocarstw tradycyjnie lokujących swoje interesy w Europie Środkowej;
- Tendencje zmian w sytuacji wewnętrznej krajów Grupy (problemy tożsamości, konflikty etniczne, napięcia demograficzne i socjalne, migracje, relacje z sąsiadami, rekrutacje elit etc.);
- Konsekwencje różnych scenariuszy gospodarczych (energetyka, transport, turystyka, środkowoeuropejskie metropolie etc.).

Analiza tych wątków powinna dać przesłanki do odpowiedzi na szersze pytania:

- Czy ostatnie 20 lat to jedynie szczęśliwy moment będący „rozbłyskiem Europy Środkowej”, który się kończy, czy raczej to czas budowania podstaw nowej, pełnej perspektyw pozycji naszych państw w świecie przyszłości?
- Czy łączy je jakaś wspólnota wartości, a zatem jaki winien być sens i zakres wspólnych inicjatyw środkowoeuropejskich?

W dyskusji wezmą udział nie tyle zawodowi historycy, co osoby zaangażowane w działalność publiczną, w tym polityczną, pracujący na rzecz przyszłości. Uczestnicy symposium będą reprezentować: Czechy, Polskę, Słowację i Węgry.

Zakończenie obrad Kongresu

Maciej Salamon, *Podsumowanie II Kongresu Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski*